

بررسی رابطه بین سواد اطلاعاتی (با تاکید بر سواد دیجیتال) با سطح علمی دانشجویان
(مورد مطالعه دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشکده مدیریت دانشگاه آزاد اسلامی - واحد تهران شمال)

نازنین بنی اسدی^۱ - فروغ کیهانی نسب^۲

تاریخ دریافت: ۱۴۰۰/۰۹/۲۲ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۰/۱۱/۱۰

چکیده

این پژوهش با هدف بررسی رابطه بین سواد اطلاعاتی (با تاکید بر سواد دیجیتال) با سطح علمی دانشجویان (مورد مطالعه دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشکده مدیریت واحد تهران شمال) صورت گرفت. روش این پژوهش از نظر هدف، کاربردی و از نظر روش گردآوری داده‌ها، توصیفی-همبستگی است. جامعه آماری پژوهش شامل کلیه دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشکده مدیریت (دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران شمال) در سال تحصیلی ۱۳۹۸-۱۳۹۹، بود که از این میان با استفاده از روش نمونه‌گیری تصادفی ساده تعداد ۴۰۰ نفر به عنوان حجم نمونه در نظر گرفته شد. روش جمع‌آوری داده‌ها بر اساس دو پرسشنامه سواد اطلاعاتی و پرسشنامه پیشرفت تحصیلی فام و تیلور، انجام گرفت که پایایی آن با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ برای هر دو پرسشنامه بالای ۰،۷ به دست آمد. از روایی محتوا به منظور آزمون روایی پرسشنامه استفاده شد و پرسشنامه‌ها مورد بررسی و تأیید متخصصان قرار گرفت. تجزیه و تحلیل اطلاعات به دست آمده از اجرای پرسشنامه‌ها از طریق نرم‌افزار SPSS-21 در دو بخش توصیفی و استنباطی (آزمون کالموگروف-اسمیرنوف، ضریب همبستگی پیرسون و اسپیرمن) انجام پذیرفت. یافته‌های پژوهش نشان داد که بین سواد اطلاعاتی (با تاکید بر سواد دیجیتال) با سطح علمی دانشجویان رابطه مثبت و معناداری وجود دارد. به عبارت دیگر بین نیاز اطلاعاتی، یافتن اطلاعات، ارزشیابی اطلاعات، سازماندهی اطلاعات و تبادل اطلاعات با سطح علمی دانشجویان رابطه مثبت و معنادار وجود دارد.

واژگان کلیدی: سواد اطلاعاتی، سواد دیجیتال، سطح علمی، تحصیلات تکمیلی

^۱ عضو هیات علمی گروه مدیریت آموزشی دانشکده مدیریت، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران شمال. (نویسنده مسئول)

n_baniasadi@iau-tmb.ac.ir

^۲ دانش آموخته کارشناسی ارشد گروه مدیریت آموزشی دانشکده مدیریت، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران شمال

مقدمه

اگرچه امروزه رشد کمی آموزش عالی در مقطع تحصیلات تکمیلی، موجبات گسترش سطح دانش و آگاهی عمومی را فراهم کرده است، اما بیم آن می‌رود که توسعه کیفی آن مغفول مانده، از جایگاه مناسب برخوردار نباشد. در این میان، بی‌توجهی به امر پژوهش و کسب مهارت‌های اولیه آن از جمله سواد اطلاعاتی، که از اهداف اصلی دوره تحصیلات تکمیلی است، آموزش‌های دانشگاهی موجود را فاقد کیفیت و دانش‌آموختگان دانشگاهها را عملاً ناتوان در هدایت کشور به سوی اهداف توسعه خواهد گرداند.

همچنین گسترش روزافزون فناوری‌های اطلاعاتی و ارتباطی و پیوند مستمر آن با زندگی روزمره افراد از یک‌سو و تخصصی‌تر شدن زمینه‌های مطالعاتی و تحقیقاتی در رشته‌های علمی از سوی دیگر و انفجار اطلاعات، آلودگی اطلاعات و ضرورت استخراج مناسب منابع معتبر از دیگر سو، ضرورت پرداختن به سواد اطلاعاتی را دوچندان می‌سازد (میری و چشمه سهرابی، ۱۳۹۰).

سواد اطلاعاتی به مجموعه‌ای از توانایی‌ها اطلاق می‌شود که براساس آن افراد می‌توانند، تشخیص دهند که چه موقع به اطلاعات نیاز داشته و چگونه اطلاعات موردنظر را مکان‌یابی، ارزشیابی، و به نحو کارآمد، مورد استفاده قرار دهند. (لستر و کوهلرا، ۲۰۰۷؛ ترجمه نوکاریزی، ۱۳۸۹).

سواد علمی، که به بیان دیگر همان سواد مردم عادی از درک مسائل علمی در زندگی روزمره می‌باشد، معمولاً در پایش‌های فهم عامه از علم مورد سنجش قرار می‌گیرد. سطح علمی به عنوان مبنای قضاوت در ارتباط با مطلوبیت‌های کسب شده توسط دانشجویان در طول دوره‌ای خاص است که در تمام دنیا در رأس برنامه‌های توسعه‌ی آموزشی قرار دارد (لیندمن و دوک، ۲۰۱۲).

اور استات^۳ (۲۰۱۷)، گزارش نموده که سازمان‌ها در سرتاسر جهان با بهره‌برداری از جدیدترین تکنولوژی‌ها در تلاش هستند تا بهره‌وری نیروی انسانی و اثربخشی سازمانی را در محیط‌های کاری ارتقاء بخشند. لویت^۴ (۲۰۰۹)، نتیجه می‌گیرد که مهارت‌های سواد اطلاعاتی در هر محیط کاری، خاص آن محیط بوده و قابل انتقال به محیط کاری دیگر نمی‌باشد.

در واقع سواد اطلاعاتی از طریق پیوندهای میان افراد، محصولات دست ساز افراد، متون و تجارب جهانی و ملموس که موجب پیشرفت موقعیت‌های ذهنی و قابل شمول می‌گردد، ایجاد می‌شود (لیود^۵، ۲۰۱۰). یادگیری مادام‌العمر و خود‌هدایتگر (لوید ۲۰۰۹)، توانایی‌های، سازماندهی و دسترسی به اطلاعات (جانسون و همکاران ۲۰۱۲۶) موثق از جمله عناصر مهم در سواد اطلاعاتی است. سواد اطلاعاتی به واسطه یادگیری پایدار از خود‌انگیزی، استقلال، خود - واقع‌گرایی از طریق تمایل به یادگیری، کنجکاوی و تفکر انتقادی مثبت، یک عامل کلیدی پیشرفت اقتصادی - اجتماعی محسوب می‌شود (گیلبرت^۶، ۲۰۱۷).

پیشرفت تحصیلی عبارت است از موفقیت دانش‌آموزان در یک یا چند موضوع درسی (مثل: درک، فهم خواندن یا محاسبه عددی)، چنین پیشرفت‌هایی توسط آزمون‌های میزان شده تحصیلی اندازه‌گیری می‌شود. همچنین این اصطلاح بر پیشرفت فرد در کلاس، آنطور که در کار مدرسه ارزیابی می‌شود دلالت دارد (رودباری و همکاران، ۱۳۸۹). معلمان با رفتارهای خود به شکل‌گیری ادراک کفایت در دانش‌آموزان یاری می‌رسانند. اولین هدف معلمان باید برقرار کردن رابطه مطلوب، دوستانه و حمایت‌کننده با دانش‌آموزان باشد. چنین هدفی فقط با تعامل میان معلم و دانش‌آموز حاصل می‌آید (اسپالدینگ ۱۳۸۴). آخرین اقدام آموزشی معلم تعیین نمره برای دانش‌آموز است.

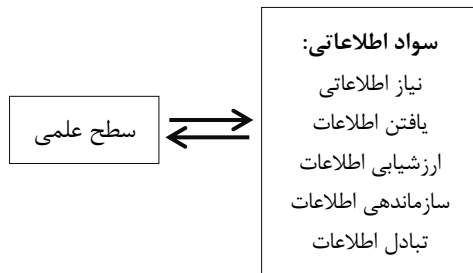
روش‌های مختلف نمره‌گذاری می‌توانند تأثیرات مختلفی بر پیشرفت و عملکرد یادگیرندگان داشته باشند (سیف ۱۳۸۸).

پیشرفت تحصیلی از راه‌های مختلف و با معیارهای متفاوت مشخص می‌شود، معیارها عبارتند از: معدل دانش‌آموزان در یک نیم‌سال تحصیلی و محاسبه معدل یک سال وی، محاسبه نمرات دانش‌آموزان در یک درس، مجموعه نمرات دروس یک سال و معیار آخر تعیین پیشرفت تحصیلی در طی چند سال و یا یک دوره تحصیلی است. به‌طور کلی عواملی که بر پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان و دانشجویان تأثیر دارند را می‌توان به سه دسته تقسیم کرد: عوامل فیزیولوژیکی، عوامل روانشناختی و عوامل محیطی (مهر محمدی ۱۳۹۲).

طی پژوهشی با عنوان «رابطه بین سواد اطلاعاتی و سرمایه اجتماعی با رضایت تحصیلی دانشجویان» مشخص شد بین سواد اطلاعاتی و سرمایه اجتماعی با رضایت تحصیلی دانشجویان رابطه مثبت و معناداری وجود دارد سهم هر یک از ابعاد سواد اطلاعاتی و سرمایه اجتماعی در پیش‌بینی رضایت تحصیلی دانشجویان متفاوت است (حسین تبار و بریمانی ۱۳۹۸). طی پژوهشی نشان داده شده است که مهارت دانشجویان در استفاده از محیط اینترنت و وب نسبت به سایر ابزارهای دیجیتال بالاتر بوده و در استفاده از فراموتورهای کاوش پایتترین سطح مهارت را دارند (غلامی، باقریان و خالقی ۱۳۹۶). طی پژوهشی با عنوان «بررسی میزان آگاهی دانشجویان از نرم افزارهای رایانه‌ای و استفاده از پایگاه‌های اطلاعاتی» دریافته‌اند که دانشجویان آشنایی مطلوبی با مهارت‌های فناوری اطلاعات دارند. پژوهش برقی (۱۳۹۷) مشخص کرد بین استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی، با سواد اطلاعاتی و انگیزش پژوهشی رابطه وجود دارد. سواد رایانه‌ای بین دانشجویان رشته‌های مختلف تحصیلی و در دانشجویان دختر و پسر تفاوت

معناداری ندارد (ممیزی، فلاح‌زاده و ممیزی ۱۳۹۳). طی پژوهشی با عنوان «رابطه میزان استفاده از فناوری اطلاعات و ارتباطات با سواد اطلاعاتی و مهارت‌های تفکر انتقادی در بین دانشجویان مرکز آموزش علمی- کاربردی شهرستان دلفان» نشان داده شد که بین فناوری اطلاعات و ارتباطات با سواد اطلاعاتی همبستگی مثبت وجود دارد (مرادی ۱۳۹۳). طی پژوهشی با عنوان «طراحی ابزاری برای سنجش سواد اطلاعاتی دانشجویان دانشگاه پیام نور استان همدان» نشان داده شد که بین سن و سطح سواد اطلاعاتی دانشجویان رابطه مثبت و معناداری وجود دارد (یزدانی ۱۳۹۱). طی پژوهشی با عنوان «تأثیر مهارت‌های سواد اطلاعاتی بر موفقیت تحصیلی دانشجویان» نشان داده شد که مهارت‌های سواد اطلاعاتی بر موفقیت تحصیلی دانشجویان تأثیر دارند و مهارت‌های سواد اطلاعاتی موفقیت تحصیلی دانشجویان را پیش‌بینی می‌کنند (آناندوالی، ۲۰۱۸). در پژوهشی با عنوان «رابطه بین سطوح یادگیری مادام‌العمر و مهارت‌های سواد اطلاعاتی در نامزدهای معلمی» دریافته‌اند که مهارت‌های سواد اطلاعاتی معلمان بالاتر از حد متوسط است. همچنین بین مهارت‌های سواد اطلاعاتی و سطوح یادگیری مادام‌العمر رابطه معنی دار و مثبتی وجود دارد (سولماز، ۲۰۱۷). پژوهشی با عنوان «بررسی رابطه بین سواد اطلاعاتی و عملکرد تحصیلی در میان دانشجویان» نشان داد سواد اطلاعاتی تمامی دانشجویان بیشتر از مقدار متوسط است. بین سواد اطلاعاتی در دانشجویان دختر و پسر تفاوت معنی‌داری وجود ندارد و بین سواد اطلاعاتی و عملکرد تحصیلی دانشجویان رابطه مثبت و معناداری وجود دارد (سلیمانی^۹، ۲۰۱۵). تاکاهیرا^۹ و همکاران (۲۰۰۴)، طی پژوهشی با عنوان «تأثیر استفاده از اینترنت بر سواد اطلاعاتی: مطالعه‌ای موردی بر روی دانش‌آموزان مدرسه ابتدایی ژاپن» دریافته‌اند که هر چقدر میزان استفاده از اینترنت بالاتر باشد منجر به درجه بالاتری از پیشرفت در مهارت خاص استفاده از

چالش به فرصتی نو انجام شده است. مدل مفهومی پژوهش در شکل شماره ۱ ملاحظه می‌شود.

شکل ۱: مدل مفهومی پژوهش (یزدانی، ۱۳۹۱؛ فام و تیلور، ۱۹۹۹).

در این پژوهش فرضیه‌های زیر بررسی شد:
 بین سواد اطلاعاتی (با تاکید بر سواد دیجیتال) با سطح علمی دانشجویان رابطه وجود دارد.
 بین نیاز اطلاعاتی (با تاکید بر سواد دیجیتال) با سطح علمی دانشجویان رابطه وجود دارد.
 بین یافتن اطلاعات (با تاکید بر سواد دیجیتال) با سطح علمی دانشجویان رابطه وجود دارد.
 بین ارزشیابی اطلاعات (با تاکید بر سواد دیجیتال) با سطح علمی دانشجویان رابطه وجود دارد.
 بین سازماندهی اطلاعات (با تاکید بر سواد دیجیتال) با سطح علمی دانشجویان رابطه وجود دارد.
 بین تبادل (اشاعه) اطلاعات (با تاکید بر سواد دیجیتال) با سطح علمی دانشجویان رابطه وجود دارد.

روش تحقیق

با توجه به این که پژوهش حاضر به بررسی رابطه بین سواد اطلاعاتی (با تاکید بر سواد دیجیتال) با سطح علمی دانشجویان (مورد مطالعه دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشکده مدیریت دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران شمال) می‌پردازد، روش پژوهش برحسب هدف، کاربردی، برحسب زمان اجرای پژوهش، مقطعی، برحسب نوع داده، کمی، برحسب روش گردآوری

اطلاعات می‌شود و به همان نسبت نیز منجر به توانایی بیشتر در جمع‌آوری اطلاعات، توانایی بیشتر در ارزیابی اطلاعات، توانایی بیشتر در بیان اطلاعات، و توانایی بیشتر در مبادله و اشاعه اطلاعات می‌شود. همچنین استفاده از پست الکترونیکی و مرورگرهای پایگاه‌های وب نیز نقش مهمی در ارتقای مهارت‌های لازم جهت استفاده از اطلاعات دارد. نتایج پژوهش حسنی (۱۳۹۸) حاکی از آن بود که بین سطح سواد دیجیتالی دانشجویان دانشگاه صنعتی شریف با یادگیری خودراهبر در میان ایشان رابطه مستقیم وجود دارد. یافته‌های نجف پور مقدم، محمدی وریسی فر (۱۳۹۹) نشان داد سواد اطلاعاتی از طریق خودکارآمدی تحصیلی بر انگیزه پیشرفت تحصیلی دانشجویان کارشناسی دانشکده پرستاری ایلام تأثیر گذار است. کدخدایی و ناستی زایی (۱۴۰۰) دریافتند بین سواد اطلاعاتی آموزشگران با نگرش آنان نسبت به یادگیری مجازی در دوره پاندمی کرونا رابطه وجود دارد و فرهادپور و درخشان (۱۴۰۰) با بررسی باور دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی واحد اهواز، نسبت به توانایی‌ها و دانش خود در استفاده از فن آوری اطلاعات، آن را تبیین کننده مهارت یابی در سواد اطلاعاتی و سواد یارانه ای دانستند. نتایج پژوهش سلیمانی نژاد، درودی و رهجو (۱۴۰۰) در میان دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه شهیدباهنر کرمان نیز نشان می‌دهد که بین مؤلفه‌های درک و مشارکت در فعالیت‌های دیجیتال، یافتن اطلاعات، همکاری و به‌اشتراک گذاشتن محتوای دیجیتال، مدیریت اطلاعات و اطلاع‌رسانی با میزان مصرف محتوای دیجیتال رابطه مستقیم و معنادار وجود دارد.

پژوهش حاضر با هدف بررسی رابطه سطح علمی دانشجویان با سواد اطلاعاتی آنان برای رفع خلاهای پژوهشی و ارائه راهکار جهت ارتقای توانمندی‌های دیجیتال و سطح کارآمدی دانشجویان و تبدیل این

دانشجویان می‌باشد که توسط نمونه آماری تکمیل گردید. همان‌طور که گفته شد ابزار گردآوری داده‌ها پرسشنامه است. گویه‌های پرسشنامه‌های این پژوهش شامل دو قسمت بود:

(الف) گویه‌های عمومی: در سؤال‌های عمومی هدف کسب اطلاعات کلی و جمعیت‌شناختی پاسخگویان است. این قسمت شامل سه سؤال است و جنسیت، سن و سطح تحصیلات مطرح شده است.

(ب) پرسشنامه‌های سواد اطلاعاتی و سطح علمی

پرسشنامه سواد اطلاعاتی: برای سنجش سواد اطلاعاتی دانشجویان از پرسشنامه سواد اطلاعاتی شامل ۳۰ گویه‌ای از نوع لیکرت (یزدانی ۱۳۹۱)، استفاده شد.

اما برای تعیین مهارت‌ها و قابلیت‌های سواد اطلاعاتی دانشجویان از تکالیف و مهارت‌های تعیین شده، برای افراد با سواد اطلاعاتی در کتاب «موفقیت صد در صدی در سواد اطلاعاتی» سولومون، ویلسون و تیلور^{۱۱} (۲۰۱۱). استفاده شده است.

داده‌ها و یا ماهیت و روش پژوهش، توصیفی-همبستگی بود. جامعه آماری پژوهش حاضر شامل کلیه دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشکده مدیریت سال ۹۸-۹۹ (دانشگاه آزاد واحد تهران شمال) بود. در پژوهش حاضر، از روش نمونه‌گیری تصادفی ساده استفاده شد. همچنین، نمونه آماری پژوهش حاضر، با توجه به این که در تحقیقات همبستگی حداکثر نمونه‌ها بایستی ۳۸۴ نفر باشد (دلاور، ۱۳۹۸)، به خاطر افزایش اعتبار بیرونی ۴۰۰ نفر انتخاب شد و پرسشنامه‌های پژوهش توسط آنها تکمیل شد. در این پژوهش برای جمع‌آوری داده‌ها از روش‌های زیر استفاده شد:

(۱) مطالعات کتابخانه‌ای

(۲) روش میدانی که از طریق پرسشنامه عملی می‌شود: به‌منظور گردآوری داده‌های مورد نیاز پژوهش و تعیین صحت و سقم آن‌ها در بخش کمی، دو پرسشنامه‌ی استاندارد شامل سوالات بسته پاسخ با طیف لیکرت در خصوص تعیین رابطه بین سواد اطلاعاتی (با تاکید بر سواد دیجیتال) با سطح علمی

جدول ۱: توزیع پرسش‌ها برای متغیر پژوهش

سازه‌های اصلی	ابعاد	منبع گردآوری داده‌ها	منابع	تعداد سوالات	آلفای کرونباخ
سواد اطلاعاتی	نیاز اطلاعاتی	یزدانی (۱۳۹۱)		۶	۰،۸۱
	یافتن اطلاعات			۶	۰،۷۹
	ارزشیابی اطلاعات			۶	۰،۸۲
	سازماندهی اطلاعات			۶	۰،۸۴
	تبادل (اشاعه) اطلاعات			۶	۰،۸۰
خودکارآمدی		کلیه‌ی دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشکده مدیریت (دانشگاه واحد تهران شمال)	فام و تیلور (۱۹۹۹)	۴-۹-۱۰-۱۱	
				۱۲-۲۸-۲۹-۳۰	۰،۹۱
				۳۱-۳۲-۳۳-۳۴	
تأثیرات هیجانی				۳۵-۳۶-۳۷	
				۱۳-۱۴-۱۵-۱۶	۰،۸۸
سطح علمی				۱-۲-۳-۴-۵	۰،۸۲
				۶-۴۴-۴۵-۴۶-۴۷	
				۶-۷-۸-۲۷-۳۸-۳۹	۰،۷۷
				۲۱-۲۲-۲۳-۲۴	
انگیزش				۲۵-۲۶-۲۷-۴۰	۰،۸۶
				۴۲-۴۳-۴۸	

محاسبات آماری این پژوهش با استفاده از نرم افزار SPSS-21 صورت پذیرفت.

یافته‌های توصیفی

۵۷ درصد از افراد این پژوهش زن و ۴۳ درصد مرد بودند.

اطلاعات جدول ۲ نشان می‌دهد، میانگین مربوط به «سواد اطلاعاتی» ۳،۲۷ با انحراف معیار ۰،۷۶ می‌باشد. همچنین، میانگین «سطح علمی» ۳،۲۵ با انحراف معیار ۰،۷۱ می‌باشد. لازم به ذکر است که مقدار آماره چولگی و کشیدگی در بازه (۲، -۲) قرار دارد و این نشان از قابل قبول بودن این مقادیر برای نرمال بودن داده‌های این متغیرها می‌باشد. به منظور بررسی نرمال بودن آزمون کولموگروف-اسمیرنوف (K-S) مورد بررسی قرار گرفت. سطح معنی‌داری متغیر سواد اطلاعاتی و متغیر سطح علمی بیشتر از ۰،۰۵ بوده به عبارت دیگر شکل توزیع مربوطه نرمال می‌باشد.

پرسشنامه سطح علمی: برای سنجش سطح علمی دانشجویان از پرسشنامه پیشرفت تحصیلی فام و تیلور (۱۹۹۹)، استفاده شد. این پرسشنامه در حوزه ی پیشرفت تحصیلی است که برای جامعه‌ی ایران ساخته شده است و شامل ۴۸ گویه بود. در روش نمره گذاری، هر گویه دارای ۵ پاسخ بود که در مقوله‌های هیچ، نمره ۱؛ کم، نمره ۲؛ تا حدی، نمره ۳؛ زیاد، نمره ۴ و خیلی زیاد، نمره ۵ تعلق می‌گیرد و در ۱۱ سوال که به صورت منفی می‌باشد روش نمره‌گذاری برعکس بود. حداکثر امتیاز قابل کسب ۲۴۰ و حداقل امتیاز ۴۸ بوده است. جدول ۱ نشان‌دهنده این است که سوالات پرسشنامه، تبیین کننده کدام متغیرها می‌باشد.

در این پژوهش تجزیه و تحلیل داده‌ها در دو سطح توصیفی و استنباطی انجام شد. برای تحلیل داده‌های حاصل از پرسشنامه و پاسخ به فرضیه‌های پژوهش در بخش استنباطی از آزمون کالموگروف-اسمیرنوف به منظور تعیین نرمال بودن توزیع داده‌ها و از ضریب همبستگی پیرسون استفاده شد. ضمناً مراحل مختلف

جدول ۲: شاخص‌های مرکزی و پراکندگی متغیرها

متغیر	مولفه	میانگین	انحراف استاندارد	چولگی	کشیدگی
سواد اطلاعاتی	نیاز اطلاعاتی	۳،۴۳	۰،۷۷	-۰،۱۳	-۰،۱۳
	یافتن اطلاعات	۳،۲۳	۰،۸۴	-۰،۱۶	-۰،۱۷
	ارزشیابی اطلاعات	۳،۲۹	۰،۸۴	-۰،۱۱	-۰،۳۹
	سازماندهی اطلاعات	۳،۱۸	۰،۸۷	۰،۱۶	-۰،۵۱
	تبادل (اشاعه) اطلاعات	۳،۲۳	۰،۸۲	۰،۰۶	-۰،۱۰
سطح علمی	سواد اطلاعاتی	۳،۲۷	۰،۷۶	۰،۰۴	-۰،۲۲
	خودکارآمدی	۳،۲۱	۰،۷۴	-۰،۰۴	۰،۴۵
	تاثیرات هیجانی	۳،۲۳	۰،۷۷	۰،۱۰	۰،۱۱
	برنامه‌ریزی	۳،۲۱	۰،۷۳	۰،۰۱	۰،۱۷
	فقدان کنترل	۳،۲۸	۰،۷۳	۰،۰۱	۰،۴۰
	انگیزش	۳،۳۵	۰،۷۷	-۰،۳۳	۰،۲۵
	سطح علمی	۳،۲۵	۰،۷۱	-۰،۰۳	۰،۳۲

جدول ۳: ماتریس همبستگی بین میزان نیاز اطلاعاتی (با تاکید بر سواد دیجیتال) با سطح علمی

نیاز اطلاعاتی	یافتن اطلاعات ارزشیابی اطلاعات	سازماندهی اطلاعات	تبادل اطلاعات	سواد اطلاعاتی
همبستگی	۰,۷۷۹	۰,۸۱۱	۰,۸۲۸	۰,۸۸۷
سطح معناداری	۰,۰۰۰	۰,۰۰۰	۰,۰۰۰	۰,۰۰۰

یافته‌های استنباطی

در این پژوهش بر اساس نتایج نشان داده شده در جدول ۳، نشان دادیم: بین «نیاز اطلاعاتی»، «یافتن اطلاعات»، «ارزشیابی اطلاعات»، «سازماندهی اطلاعات»، «تبادل (اشاعه) اطلاعات» و «سواد اطلاعاتی» و در سطح ۰,۰۱ رابطه مثبت و معنی‌داری با «سطح علمی» وجود دارد.

به منظور بررسی رابطه متغیر پیش‌بین با «سطح علمی» در یک مدل، از آزمون رگرسیون خطی ساده استفاده شد؛ اما قبل انجام محاسبات، مفروضه‌های این آزمون مورد بررسی قرار گرفت. استقلال خطاها با استفاده از آماره دوربین-واتسون بررسی شد. همانطور که در جدول ۴ می‌توان دید آماره دوربین-واتسون برای تمامی متغیرها در فاصله ۲- تا ۲+ بوده بنابراین خطاها مستقل می‌باشند. رگرسیون خطی بر روی داده‌ها برازش داده شد که نتایج به صورت جدول ۴ نشان داده شده است.

بر اساس اطلاعات جدول ۴، «نیاز اطلاعاتی» تقریباً ۶۱ درصد از تغییرات مربوط به «سطح علمی» را تبیین

می‌کند ($R^2=0,608$). رابطه بین «یافتن اطلاعات» با «سطح علمی» برابر با ۰,۷۷۹ است و «یافتن اطلاعات» تقریباً ۶۱ درصد از تغییرات مربوط به «سطح علمی» را تبیین می‌کند ($R^2=0,607$). رابطه بین «ارزشیابی اطلاعات» با «سطح علمی» برابر با ۰,۸۱۱ است و «ارزشیابی اطلاعات» تقریباً ۶۶ درصد از تغییرات مربوط به «سطح علمی» را تبیین می‌کند ($R^2=0,658$). رابطه بین «سازماندهی اطلاعات» با «سطح علمی» برابر با ۰,۸۲۸ است و «سازماندهی اطلاعات» تقریباً ۶۸ درصد از تغییرات مربوط به «سطح علمی» را تبیین می‌کند ($R^2=0,685$). همچنین، رابطه بین «تبادل (اشاعه) اطلاعات» با «سطح علمی» برابر با ۰,۸۵۴ است و «تبادل (اشاعه) اطلاعات» تقریباً ۷۳ درصد از تغییرات مربوط به «سطح علمی» را تبیین می‌کند ($R^2=0,729$). رابطه بین «سواد اطلاعاتی» با «سطح علمی» برابر با ۰,۸۸۷ است و «سواد اطلاعاتی» تقریباً ۷۹ درصد از تغییرات مربوط به «سطح علمی» را تبیین می‌کند ($R^2=0,786$). جدول ۵ تحلیل ضرایب رگرسیون مدل را نشان می‌دهد.

جدول ۴: خلاصه آزمون رگرسیون جهت بررسی رابطه بین سطح علمی با متغیرهای سواد اطلاعاتی

متغیر پیش‌بین	ضریب همبستگی	مجذور ضریب همبستگی	همبستگی تعدیل شده	استقلال خطاها (آزمون دوربین واتسون)
نیاز اطلاعاتی	۰,۷۷۹	۰,۶۰۸	۰,۶۰۷	۱,۹۸۶
یافتن اطلاعات	۰,۷۷۹	۰,۶۰۷	۰,۶۰۶	۱,۹۰۸
ارزشیابی اطلاعات	۰,۸۱۱	۰,۶۵۸	۰,۶۵۸	۱,۷۸۷
سازماندهی اطلاعات	۰,۸۲۸	۰,۶۸۵	۰,۶۸۴	۱,۷۷۲
تبادل (اشاعه) اطلاعات	۰,۸۵۴	۰,۷۲۹	۰,۷۲۸	۱,۹۶۰
سواد اطلاعاتی	۰,۸۸۷	۰,۷۸۶	۰,۷۸۶	۱,۹۲۶

جدول ۵: ضریب سواد اطلاعاتی و متغیرهای آن در پیش بینی سطح علمی

متغیر وارد شده در مدل	مدل	B	SE	(Beta)	t	سطح معناداری
(عرض از مبدا)	۰٫۸۰۳	۰٫۱۰۱	۷٫۹۳۳	۰٫۰۰۰		
نیاز اطلاعاتی	ضریب متغیر	۰٫۷۱۴	۰٫۰۲۹	۰٫۷۷۹	۲۴٫۸۲۱	۰٫۰۰۰
(عرض از مبدا)	۱٫۱۲۱	۰٫۰۸۹	۱۲٫۶۲۱	۰٫۰۰۰		
یافتن اطلاعات	ضریب متغیر	۰٫۶۶	۰٫۰۲۷	۰٫۷۷۹	۲۴٫۸۰۸	۰٫۰۰۰
(عرض از مبدا)	۱	۰٫۰۸۴	۱۱٫۹۱۱	۰٫۰۰۰		
ارزشیابی اطلاعات	ضریب متغیر	۰٫۶۸۵	۰٫۰۲۵	۰٫۸۱۱	۲۷٫۶۹۷	۰٫۰۰۰
(عرض از مبدا)	۱٫۱۰۹	۰٫۰۷۶	۱۴٫۶۷۸	۰٫۰۰۰		
سازماندهی اطلاعات	ضریب متغیر	۰٫۶۷۵	۰٫۰۲۳	۰٫۸۲۸	۲۹٫۴۳	۰٫۰۰۰
(عرض از مبدا)	۰٫۸۷۵	۰٫۰۷۵	۱۱٫۶۴۸	۰٫۰۰۰		
تبادل (اشاعه) اطلاعات	ضریب متغیر	۰٫۷۳۸	۰٫۰۲۳	۰٫۸۵۴	۳۲٫۷۰۴	۰٫۰۰۰
(عرض از مبدا)	۰٫۵۳۸	۰٫۰۷۳	۷٫۳۸۷	۰٫۰۰۰		
سواد اطلاعاتی	ضریب متغیر	۰٫۸۳	۰٫۰۲۲	۰٫۸۸۷	۳۸٫۴۴۱	۰٫۰۰۰

نتایج جدول ۵ حاکی از آن است که «نیاز اطلاعاتی» پیش‌بینی‌کننده معنی‌دار «سطح علمی» است. بنابراین، بر اساس داده‌های موجود در جدول با افزایش یک واحد در نیاز اطلاعاتی به اندازه ۰٫۷۱۴ واحد، با افزایش یک واحد در یافتن اطلاعات به اندازه ۰٫۶۶ واحد، با افزایش یک واحد در تبادل (اشاعه) اطلاعات به اندازه ۰٫۷۳۸ واحد و با افزایش یک واحد در سواد اطلاعاتی به اندازه ۰٫۸۳ واحد بر میزان «سطح علمی» افزوده می‌شود.

بحث

در این بخش نتایج حاصل از پژوهش با توجه به داده‌های جمع‌آوری شده از آزمون‌های آماری تفسیر می‌گردد. نتایج پژوهش نشان داد که بین سواد اطلاعاتی (با تاکید بر سواد دیجیتال) با سطح علمی دانشجویان رابطه مثبت و معناداری وجود دارد. به عبارت دیگر، با افزایش یک واحد در نیاز اطلاعاتی به اندازه ۰٫۷۱۴ واحد بر میزان «سطح علمی» افزوده می‌شود. لازم است دانشجویان دانشگاه مجهز به مهارت‌های سواد دیجیتالی باشند تا آنها در یادگیری و آموزش که منجر به افزایش سطح علمی خواهد شد،

جهت انجام شغل‌های آینده آماده و موفق باشند. از طرف دیگر، جهت استفاده موثر از این فناوری‌ها کمبود برنامه و زمینه توسعه سواد دیجیتالی محدودیت آور است و انتظار می‌رود سیاست‌گذاران دولتی و سازمانهای تابعه چالش‌های مزاحم جهت دستیابی به سواد اطلاعاتی (با تاکید بر سواد دیجیتال) در سطح بالا را برای کاربران برطرف نمایند. در نهایت، در محیط‌های دانشگاهی از دانشجویان انتظار می‌رود که به شناسایی و کشف اطلاعات موردنیاز برای انجام تکالیف و پروژه‌های درسی‌شان بپردازند و دانشگاه‌ها می‌بایست دانشجویان‌شان را در بدست آوردن این قابلیت‌ها تجهیز کنند: قابلیت‌های مربوط به چگونگی آموختن، فرمول‌بندی سوالات، چگونگی دسترسی به منابع بالقوه‌ی اطلاعات، ارزیابی اطلاعات، سازماندهی اطلاعات، و در نهایت استفاده از اطلاعات برای انجام آنچه که به آن نیاز دارند. یافته فرضیه حاضر با نتایج پژوهش، غلامی و همکاران ۱۳۹۶ همخوانی دارد، آنها دریافتند مهارت دانشجویان کارشناسی ارشد قم در استفاده از محیط اینترنت و وب نسبت به سایر ابزارهای دیجیتال بالاتر بوده و در استفاده از فراموتورهای کاوش پایتترین سطح مهارت را دارند؛ و هم‌چنین میانگین کل

توانایی جستجو در محیط‌های دیجیتال و سطح مهارت دانشجویان در ارزیابی اعتبار اطلاعات در محیط دیجیتال از سطح متوسط بالاتر است.

همچنین، نتایج پژوهش حکایت از آن دارد که بین یافتن اطلاعات (با تاکید بر سواد دیجیتال) با سطح علمی دانشجویان رابطه مثبت و معناداری وجود دارد. به عبارت دیگر، با افزایش یک واحد در یافتن اطلاعات به اندازه ۰،۶۶ واحد بر میزان «سطح علمی» افزوده می‌شود.

نتایج پژوهش بین ارزشیابی اطلاعات (با تاکید بر سواد دیجیتال) و سطح علمی دانشجویان رابطه مثبت و معناداری را نشان می‌دهد. با افزایش یک واحد در ارزشیابی اطلاعات به اندازه ۰،۶۸۵ واحد بر میزان «سطح علمی» افزوده می‌شود. یافته فرضیه حاضر با نتایج پژوهش، آناندوالی (۲۰۱۸) همخوانی دارد او نشان داد مهارت‌های سواد اطلاعاتی بر موفقیت تحصیلی دانشجویان تاثیر دارند.

نتایج پژوهش نشان داد که بین سازماندهی اطلاعات (با تاکید بر سواد دیجیتال) با سطح علمی دانشجویان رابطه مثبت و معناداری وجود دارد. با افزایش یک واحد در سازماندهی اطلاعات به اندازه ۰،۶۷۵ واحد بر میزان «سطح علمی» افزوده می‌شود. چادوری ۱۲ (۲۰۰۷)، بیان می‌کند با توجه به قالب‌بندی‌های متفاوت سازمان‌ها از منابع اطلاعاتی مورد استفاده‌شان، کارکنان می‌بایست از دستورالعمل‌های مناسبی در مورد چگونگی سازماندهی اطلاعات پیروی نمایند تا بازیابی و دسترسی‌های آتی به اطلاعات را تسهیل نماید.

نتایج پژوهش بیانگر آن است که بین تبادل (اشاعه) اطلاعات (با تاکید بر سواد دیجیتال) با سطح علمی دانشجویان رابطه مثبت و معناداری وجود دارد. با افزایش یک واحد در تبادل (اشاعه) اطلاعات به اندازه ۰،۷۳۸ واحد بر میزان «سطح علمی» افزوده می‌شود. یافته‌های پژوهش حاکی از آن است که توانایی

دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشکده مدیریت واحد تهران شمال، در استفاده علمی از اطلاعات گردآوری شده و پیوند آن با اطلاعات پیشین، تجربیات و پژوهش‌های مرتبط دیگر، بالاتر از سطح متوسط بوده و از میان انواع مختلف مهارت‌های این حوزه، تشریح مساعی با دیگران بیش از سایر موارد مورد توجه جامعه پژوهش برای تولید دانش در محیط دیجیتال است. به نقل از تریف و همکاران (۲۰۱۰) برخی تکنیک‌ها، امکان دستیابی و توزیع رایگان تمامی انواع محتوای اطلاعاتی را از طریق اینترنت می‌دهد. در حالی که برای یک کارمند دشوار می‌باشد که حق مالکیت معنوی و حق تکثیر کار تحقیقاتی فرد دیگری را نقد نماید. در واقع دیجیتالی شدن اطلاعات موجب تسهیل تکثیر و توزیع آن شده است. یافته فرضیه حاضر با نتایج پژوهش، ادبی فیروزجاه، یمنی‌فیروز (۱۳۹۷) همخوانی دارد آنها دریافتند که متغیر سواد دیجیتالی بر افزایش سطح علمی دانشجویان تربیت بدنی تأثیرگذار بوده است. همچنین نتایج مقایسه میانگین‌ها نشان داد از بین متغیرهای سواد دیجیتالی، مولفه‌های کاربرد اطلاعات، ابزارها و تعامل آنلاین؛ یافتن اطلاعات و درک تجربیات دیجیتالی به ترتیب بیشترین تأثیرگذاری را بر افزایش سطح علمی دانشجویان داشته است. همچنین نتایج نشان داد از لحاظ جنسیت و تاهل، نگرش متفاوت و معناداری به سواد دیجیتالی وجود ندارد. نتایج تحقیق نشان داد سواد دیجیتالی و تمامی مولفه‌های آن در افزایش سطح علمی دانشجویان تأثیرگذار است و می‌تواند نگرشی مثبت برای دانشجویان در جهت یادگیری ایجاد کند. بنابراین می‌بایستی این موضوع مورد توجه مسئولین دانشگاه‌ها قرار گیرد و با افزایش فناوری‌های نوین رویکرد علمی جدید را برای دانشجویان ایجاد نمایند؛ همخوانی دارد. لذا همان‌طور که مشخص شد، تک تک عوامل فوق سبب رشد و ارتقاء سطح علمی دانشجویان تحصیلات دانشکده مدیریت واحد تهران شمال خواهد گردید.

سواد اطلاعاتی مرز آموزش و یادگیری را از محدوده‌ی کلاس درس فراتر می‌برد و به فرد، این قدرت را می‌دهد که به راه‌جویی‌های خود-راهبر و در عین حال قابل اعتماد، اقدام کند (قاسمی، ۱۳۸۵)؛ این امر یکی از دستاوردهای مطلوب آموزش عالی در دستیابی به سواد اطلاعاتی به حساب می‌آید (لنس و پاتلر، ۱۳، ۱۹۹۵).

نیل به قابلیت‌های سواد اطلاعاتی، مستلزم درک این نکته است که این مجموعه‌ی توانمندی‌ها، فرع بر برنامه‌ی درسی نیست؛ بلکه با محتوا، توالی و ساختار برنامه‌ی درسی درهم تنبیده شده است. دانشکده‌ها و دانشگاه‌ها با حمایت از کسب توانمندی‌های فکری لازم برای استدلال و تفکر انتقادی توسط افراد، و با کمک به آنان در ساختن چارچوبی برای این که «چگونه یادگرفتن» را بیاموزند، مبانی رشد مستمر در حیات شغلی و نیز ایفای نقش به مثابه‌ی شهروندان و اعضای آگاه جامعه را در اختیار آنان قرار می‌دهند (هاشم‌زاده و یاری، ۱۳۸۹).

یافته‌های پژوهش حاضر نشان می‌دهد با وجود این که میانگین توانایی دانشجویان دانشکده مدیریت واحد تهران شمال در زمینه ارزیابی منابع اطلاعاتی در محیط‌های دیجیتال در سطح متوسط است، اما پایین بودن مهارت دانشجویان در زمینه قضاوت در خصوص اعتبار صفحات وب و قضاوت در خصوص صحت و دقت صفحات وب نسبت به سایر شاخص‌ها هم‌چون ارزیابی از لحاظ سهولت دسترسی و ارزیابی از لحاظ سهولت استفاده که در جایگاه خود دارای اهمیت هستند، گویای این نکته است که دانشجویان پژوهش حاضر نیازمند آموزش‌هایی در زمینه نحوه آگاهی از منابع اطلاعاتی معتبر و صحیح هستند، چرا که در غیر این‌صورت، در فرایند پروژه‌های پژوهشی به دلیل استفاده از منابع اطلاعاتی نامعتبر و غیرمستند زمینه اتهام به تخلفات علمی برای آنها ایجاد خواهد شد. بر این اساس، مهارت در یافتن منابع اطلاعاتی به مثابه پل یا راهی است که نیاز اطلاعاتی اشخاص را به دریافت

در نهایت، نتایج پژوهش حاضر با یافته‌های پژوهش ادبی فیروزجاه و همکاران (۱۳۹۷)، غلامی و همکاران (۱۳۹۶)، بدریان (۱۳۹۴)، مرادی (۱۳۹۳)، مهدیان و همکاران (۱۳۹۱)، آناندوالی (۲۰۱۸)، سولماز (۲۰۱۷)، سلیمانی (۲۰۱۵)، همسو می‌باشد.

نتیجه‌گیری

در میان انواع مهارت‌های مورد نیاز برای جستجو در محیط‌های دیجیتال، دانشجویان تحصیلات دانشکده مدیریت واحد تهران شمال در زمینه تشخیص منابع مناسب با یک نیاز اطلاعاتی خاص نسبت به سایر مهارت‌ها از توانایی بیشتری برخوردارند، اما در زمینه به کارگیری قابلیت‌های جستجو و طراحی و اجرای مجدد راهبردهای جستجو ضعیف‌تر هستند. همان‌گونه که ملاحظه شد با گسترش شبکه‌های ارتباطی و منابع الکترونیکی لزوم انتخاب بهترین و مرتبط‌ترین منبع براساس نیازهای اطلاعاتی دانشجویان ضروری است. در واقع کاربران باید بیاموزند که چگونه می‌توان اطلاعات باکیفیت را با استفاده از منابع گسترده اطلاعاتی پیدا کرد و این منابع مرتبط و مناسب و نیز ابزارهای جستجوی آنها در قالب‌های دیجیتالی و غیردیجیتالی بطور همزمان موجود و قابل دسترس هستند.

سواد دیجیتالی به مهارت‌های فناوری اطلاعات وابسته است. فرد با سواد از نظر فناوری اطلاعات قادر است تا رایانه‌ها، نرم‌افزارهای کاربردی، پایگاه‌های داده و فناوری‌های دیگر را برای انجام امور گوناگون مربوط به تحصیل، حرفه و امور شخصی خود به کار گیرد. بنابراین افرادی که مایل هستند تا به سواد اطلاعاتی دست یابند ابتدا باید مهارت‌های تکنولوژیکی (سواد دیجیتال) مربوطه را کسب کنند. از طرفی دانشگاه‌ها و موسسات آموزش عالی، ملزم به کمک‌رسانی به دانشجویان هستند تا بتوانند توانمندی‌های فکری لازم برای کسب مهارت در یادگرفتن را به دست آورند،

که می‌تواند در افزایش سطح سواد اطلاعاتی و سطح علمی دانشجویان موثر واقع شود.

بر اساس فرضیه فرعی اول پیشنهاد می‌شود مسئولان دانشگاه از طریق توسعه و تجهیز محیط‌های آموزشی به امکانات سخت‌افزاری و نرم‌افزاری، شرایط لازم و محیط مطلوبی را برای تامین نیازهای اطلاعاتی و استفاده مناسب و به‌جا از دستاوردهای علمی و پژوهشی برای دانشجویان فراهم کنند تا آنان بتوانند از طریق افزایش اطلاعات خویش سطح علمی بالایی را از خود بروز دهند.

بر اساس فرضیه فرعی دوم پیشنهاد می‌شود مسئولان و مدیران دانشگاه، به مولفه یافتن اطلاعات با تاکید بر سواد دیجیتال به منظور ارتقای سطح علمی دانشجویان بیشتر توجه کنند، زیرا دستیابی به توسعه و ارتقاء سطح علمی دانشجویان منجر به بهبود کیفیت و کمیت خدمات آموزشی در دانشگاه می‌شود و از اتلاف منابع در دانشگاه جلوگیری می‌کند.

بر اساس فرضیه فرعی سوم پیشنهاد می‌شود درس سواد اطلاعاتی به عنوان یکی از پیش نیازهای اساسی تحقیق و پژوهش به ویژه در دوره های تحصیلات تکمیلی ارائه شود تصمیم‌گیری‌های لازم جهت این امر توسط سیاست‌گذاران عالی اتخاذ گردد. امکانات کتابخانه‌های دانشگاه و امکانات فناوری اطلاعات و ارتباطات نیز، توسعه یابند زیرا به عنوان ابزار سواد اطلاعاتی و ارزشیابی اطلاعات، مسیر دستیابی دانشجویان به سواد اطلاعاتی را هموار ساخته و شرایط کسب تجربه‌ی عملی در مهارت‌های سواد اطلاعاتی را در آنان فراهم می‌کند.

بر اساس فرضیه فرعی چهارم پیشنهاد می‌گردد در سرفصل‌های جاری دروس روش تحقیق، روشهای طبقه بندی و سازماندهی متون علمی به شیوه‌ی قابل بازیابی، برای دانشجویان مشخص و تعریف شده باشد تا بر مقوله بندی، طبقه بندی و بازیابی محتوای متون

و استفاده‌ی موثر از اطلاعات، منتهی می‌سازد. (هاشمی، همتی و عباسی، ۱۳۹۱).

در نهایت، همکاری نزدیک و گسترده‌ی دانشجویان و دانشکده، تجربه‌ای است که در سال‌های اخیر در کشورهای پیشرفته در جهت توسعه‌ی سواد اطلاعاتی به کار گرفته شده است. استاد در کلاس درس، مسئله را طرح و دانشجو را در تأمین منابع، راهنمایی می‌کند. استاد باید سطح عمیق‌تری از مفاهیم را به وسیله‌ی گسترش منابع مورد استفاده، منتقل نماید که منجر به ارتقای سطح علمی دانشجویان می‌شود.

در خصوص مولفه ارزشیابی اطلاعات، پس از اطمینان از اعتبار منابع اطلاعاتی، گام بعدی در استفاده موثر از اطلاعات، ارزشیابی محتواهای موجود در منابع اطلاعاتی براساس شاخص‌های معتبر و استاندارد علمی است. برای آماده کردن نسل جوان، جهت سازگاری با نیازهای روزافزون جامعه‌ی اطلاعاتی در دنیای دیجیتال، مراکز آموزشی به خصوص دانشگاه‌ها باید فرصت‌های کسب مهارت‌های ارزشیابی اطلاعات و نگرش مناسب استفاده از فناوری اطلاعات را برای یادگیرندگان ایجاد کنند که در این خصوص، مهارت‌های سواد اطلاعاتی با تاکید بر سواد دیجیتال، این دانش و نگرش را فراهم می‌سازند (علی‌نژاد و همکاران، ۱۳۹۰). در نهایت، بعد ارزشیابی اطلاعات سواد اطلاعاتی ابزاری است که دانشگاه‌ها می‌توانند برای کمک به هدایت موفقیت‌آمیز چالش‌ها، علاوه بر ساختن یادگیرندگان برای زندگی پربار در جامعه‌ی دانشی امروز، بکار گیرند (گمپورت و چان ۱۴، ۲۰۰۵؛ مکادو ۱۵، ۲۰۰۸) که همین امر سبب افزایش سطح علمی دانشجویان خواهد شد.

پیشنهاد‌های پژوهشی مبتنی بر یافته‌های پژوهش بر اساس فرضیه اصلی، برگزاری کارگاه‌های آموزشی مهارت‌های سواد اطلاعاتی در محیط دیجیتال توسط دانشگاه‌ها به صورت کلاسهای اجباری و آزاد،

علمی تسلط یابند و قادر باشند از منابع علمی موجود در پژوهش های خود بهره برند.

بر اساس فرضیه فرعی پنجم پیشنهاد می شود مسئولان دانشگاه در جهت فراهم نمودن امکان تبادل (اشاعه) اطلاعات به شکل دیجیتال قدم بردارند که منجر به ارتقاء سطح علمی دانشجویان خواهد شد. برای دانشجویانی که در فعالیتهای آموزشی و پژوهشی به تبادل (اشاعه) اطلاعات (با تاکید بر سواد دیجیتال) می پردازند، امتیازها و تسهیلاتی جهت تشویق ایشان قائل شوند.

محدودیت های پژوهش

از آنجا که پژوهش محدود به دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشکده مدیریت (دانشگاه آزاد اسلامی - واحد تهران شمال) است، در تعمیم نتایج تحقیق، احتیاط لازم رعایت شود.

منابع

ادبی فیروزجاه، یمنی فیروز (۱۳۹۷). بررسی تاثیر سواد دیجیتالی بر افزایش سطح علمی دانشجویان تربیت بدنی (مطالعه موردی: دانشگاه غیرانتفاعی شمال آمل). *مطالعات دانش شناسی*. سال چهارم، شماره ۱۴، صص: ۱۱۷-۱۳۵.

اسپالدینگ، چریل (۱۳۸۴). *انگیزش در کلاس درس*. ترجمه محمدرضا نائینیان و اسماعیل بیابانگرد. تهران: انتشارات مدرسه.

بدریان، عابد (۱۳۹۴). مفهوم و جایگاه سواد علمی در پیشرفت و توسعه پایدار کشور. *نشریه نساء علم*، سال ششم، شماره ۱، صص: ۳۱-۳۷.

برقی، عیسی. (۱۳۹۷). سطح سواد اطلاعاتی و انگیزش پژوهشی دانشجویان بر اساس استفاده از شبکه های اجتماعی مجازی. *تحقیقات کتابداری و اطلاع رسانی دانشگاهی*. دوره ۵۲، شماره ۴، صص: ۱۴۷-۱۶۳.

حسینی، مرضیه (۱۳۹۸). بررسی رابطه بین سطح سواد دیجیتالی و یادگیری خودراهبر در میان دانشجویان دانشگاه صنعتی شریف. پایان نامه کارشناسی

ارشد. دانشکده مدیریت دانشگاه تهران. رشته علم اطلاعات و اطلاع شناسی، گرایش مدیریت کتابخانه های دیجیتال.

حسین تبار، مهرداد و بریمانی، ابوالقاسم (۱۳۹۸). رابطه بین سواد اطلاعاتی و سرمایه اجتماعی با رضایت تحصیلی دانشجویان. *فناوری اطلاعات و ارتباطات در علوم تربیتی*. سال دهم، شماره ۱، صص: ۸۱-۹۹.

دلاور، علی (۱۳۹۸). *احتمالات و آمار کاربردی در روانشناسی و علوم تربیتی (با تجدیدنظر و اضافات)*. تهران: رشد.

رودباری، مسعود و اصل مرز، بهزاد (۱۳۸۹). بررسی پیشرفت تحصیلی دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی زاهدان و عوامل مرتبط با آن در سال تحصیلی ۸۶-۸۷ *مجله مرکز مطالعات و توسعه آموزش پزشکی*، شماره ۲، صص: ۱۵۲-۱۴۸.

سلیمانی نژاد عادل، درودی فریبرز، رهجو فاطمه (۱۴۰۰). تأثیر سواد دیجیتال بر مصرف محتوای دیجیتال در بین دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه شهید باهنر کرمان. *پروژه نامه پردازش و مدیریت اطلاعات*. دوره ۳۷، شماره ۲، صص: ۶۶۴-۶۴۱.

سیف، علی اکبر (۱۳۸۸). *روشهای یادگیری و مطالعه*. تهران: نشر دوران.

علی نژاد، مهرانگیز؛ سرمدی، محمدرضا؛ زندی، بهمن و شبیری، سیدمحمد (۱۳۹۰). سطح سواد اطلاعاتی و نقش آن در فرایند آموزش یادگیری الکترونیکی دانشجویان. *فصلنامه تحقیقات اطلاع رسانی و کتابخانه های عمومی*. دوره ۱۷، شماره ۲، پیاپی ۶۵، صص: ۳۳۷-۳۷۱.

غلامی، طاهره؛ باقریان، نجمه و خالقی، نرگس (۱۳۹۶). سواد اطلاعاتی دانشجویان کارشناسی ارشد قم در محیط دیجیتال. *فصلنامه علوم و فنون مدیریت اطلاعات*. سال سوم، شماره ۳، شماره پیاپی ۸، صص: ۱۵-۳۴.

فرهادپور، محمدرضا، درخشان، مریم. (۱۴۰۰). مطالعه رابطه خودکارآمدی فناوری اطلاعات و ارتباطات با استفاده دانشجویان از فناوری اطلاعات و موفقیت آنها در

۱۳۸۷ دانش‌شناسی. دوره ۶۵، شماره ۱۳. صص ۶۵-۷۶.

نجف پور مقدم، پروین، محمدی، زینب، ریسی فر، افسانه. (۱۳۹۹). مدل‌یابی ساختاری رابطه سواد اطلاعاتی بر انگیزه پیشرفت تحصیلی با میانجی‌گری خودکارآمدی تحصیلی در دانشجویان کارشناسی پرستاری دانشگاه علوم پزشکی ایلام *مطالعات کتابداری و علم اطلاعات*. دوره ۱۲، شماره ۳، صص ۱-۱۶.

هاشم‌زاده، محمد و یاری، شیوا (۱۳۸۹). توسعه سواد اطلاعاتی در آموزش عالی کشور: شناسایی عوامل موثر. *فصلنامه کتاب*، شماره ۲ (پیاپی ۸۲)، صص: ۱۱۰-۱۳۱. هاشمی، سیداحمد؛ همتی، ابوذر و عباسی ابوالفضل (۱۳۹۱). بررسی وضعیت سواد اطلاعاتی اعضای هیأت علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحدهای منطقه یک. *فصلنامه فناوری اطلاعات و ارتباطات در علوم تربیتی*. سال سوم، شماره ۲، صص: ۱۰۵-۱۲۶.

یزدانی، فریدون (۱۳۹۱). طراحی ابزاری برای سنجش سواد اطلاعاتی دانشجویان دانشگاه پیام نور استان همدان. *فصلنامه اطلاعات و ارتباطات در علوم تربیتی*. سال دوم، شماره ۴، صص: ۲۹-۵۲.

Anandwalli, G. (2018). Impact of information literacy skills on the academic achievement of the students. *International Journal of Research in Humanities, Arts and Literature*, 6 (3), 1-16.

Cadouri, E. (2007). U.S. Patent No. 7,220,605. Washington, DC: U.S. Patent and Trademark Office.

Gilbert, S. (2017). Information literacy skills in the workplace: Examining early career advertising professionals. *Journal of Business & Finance Librarianship*, 22 (2), 111-134.

Gumport, P. J.; Chun, M. (2005). Technology and higher education: Opportunities and challenges for the new era. In P. G. Altbach, R. O. Berdahl, & P. J. Gumport (Eds.), *American higher education in the twenty-first century: Social, political and economic challenges* (2nd ed.). Baltimore: The Johns Hopkins University Press.

Johnson, A. M., Sproles, C., Detmering, R., & English, J. 2012. *Library instruction and information literacy 2011*. Reference Services Review.

Lance, K., & Potter, S. (1995). *Integrating library instruction into course modules*. San Diego,

آزمون سواد رایانه‌ای و سواد اطلاعاتی *مطالعات کتابداری و علم اطلاعات قابل دسترس در:*

<https://dx.doi.org/10.22055/slis.2021.29847.1615>

قاسمی، ربابه (۱۳۸۵). بررسی وضعیت سواد اطلاعاتی دانشجویان تحصیلات تکمیلی و تدوین پیش‌نویس استانداردهای سواد اطلاعاتی برای آنان در انطباق با چهار سند توسعه‌ی ملی ایران. پایان‌نامه دکتری کتابداری و اطلاع‌رسانی، دانشکده‌ی علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه فردوسی مشهد.

کدخدا، سعید و ناستی زایی، ناصر (۱۴۰۰). ارتباط سواد اطلاعاتی معلمان با نگرش به یادگیری مجازی در دوره پاندمی کوید-۱۹. فن آوری آموزش. دوره ۱۶، شماره ۱. صص ۱۳۵-۱۴۶.

لستر، جون و کوهلر، والس ک. (۲۰۰۷). *مبانی اطلاع‌رسانی: درک اطلاعات و محیط آن*. ترجمه نوکریزی، محسن. ۱۳۸۹. تهران: چاپار.

مرادی، محمدعلی (۱۳۹۳). رابطه میزان استفاده از فناوری اطلاعات و ارتباطات با سواد اطلاعاتی و مهارت‌های تفکر انتقادی در بین دانشجویان مرکز آموزش علمی-کاربردی شهرستان دلفان. پایان‌نامه کارشناسی ارشد علم اطلاعات و دانش‌شناسی. دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه اراک.

مهدیان، م؛ شهبازی، ش و نیک‌نژاد، مژگان (۱۳۹۱). بررسی سطح سواد اطلاعاتی دانشجویان تحصیلات تکمیلی در استفاده از پایگاه‌های اطلاعاتی و کتابخانه‌های دیجیتال. *دانش‌شناسی*. ۵ (۱۷): ۶۱-۶۹.

مهرمحمدی، محمود (۱۳۹۲). *بازاندیشی فرایند یاددهی، یادگیری و تربیت معلم*. تهران: نشر مدرسه.

ممیزی، مهدیه؛ فلاح زاده، حسین و ممیزی، محمد (۱۳۹۳). بررسی میزان آگاهی دانشجویان از نرم افزارهای رایانه‌ای و استفاده از پایگاه‌های اطلاعاتی. *پژوهش در آموزش علوم پزشکی*. ۶ (۲): ۱۱-۱۸.

میری، الهام؛ چشمه سهرابی، مظفر (۱۳۹۰). بررسی سواد اطلاعاتی دانشجویان سال آخر کارشناسی دانشگاه علم و صنعت ایران واحد اراک در محیط دیجیتال ۸۸-

- California, October 25-27, 1995). INSTITUTION Central Michigan Univ., Mount Pleasant., 221.
- Levitt, B. E. (2009). *Reflections on human potential: Bridging the person-centered approach and positive psychology* (Vol. 2010). PCCS Books Available from www.pccs-books.co.uk.
- Lindman, R, Duek. J. L., (2012). A Comparison of changes in dental students and medical students approaches learning during professional training, *Eur J Dent Edu*, 5 (4): 7-162.
- Lloyd, A. (2010). Information literacy landscapes: Information literacy in education, workplace and everyday contexts. *Elsevier*.
- McAdo, M. L. (2008). A Case study of Faculty Perceptions of Information Literacy and its integration into the Curriculum. A Dissertation in Doctor of Education, Indiana University of Pennsylvania, Pennsylvania.
- Pham, L. B., & Taylor, S. E. (1999). From thought to action: Effects of process-versus outcome-based mental simulations on performance. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 25 (2), 250-260.
- Soleymani, M.R. (2015). Investigating the relationship between information literacy and academic performance among students. *Journal of education and health promotion*. 3, 1-4.
- Solmaz, D.Y. (2017). Relationship between Lifelong Learning Levels and Information Literacy Skills in Teacher Candidates. *Universal Journal of Educational Research*, 5 (6), 939-946.
- Solomon, A., Wilson, G., & Taylor, T. (2011). 100% information literacy success. Nelson Education.
- Terefe, A., Ebro, A., & Tessema, Z. K. (2010). Rangeland dynamics in South Omo Zone of Southern Ethiopia: Assessment of rangeland condition in relation to altitude and Grazing types. *Livestock Research for Rural Development*, 22 (10).

یادداشت‌ها

- ¹ Lester and Koehler
- ² Lindman and Duek
- ³ Eurostate
- ⁴ Levitt
- ⁵ Lloyd
- ⁶ Johnson
- ⁷ Gilbert
- ⁸ Soleymani
- ⁹ Takahira
- ¹⁰ Pham and Taylor
- ¹¹ Solomon, A., Wilson, G., & Taylor, T
- ¹² Cadouri
- ¹³ Lance, K., & Potter, S
- ¹⁴ Gumpport, P. J.; Chun, M
- ¹⁵ McAdo